ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MICHAEL B. ELMER
της 15ης Μαΐου 1997 *

Εισαγωγή

1. Στην παρούσα υπόθεση το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα ως προς το κύρος του κανονισμού (ΕΚ) 3477/93 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 1993, για τις γεωργικές ισοτιμίες που θα εφαρμοστούν στον τομέα του καπνού [1] (στο εξής: κανονισμός ισοτιμιών).

Οι σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου

2. Κατά τον κανονισμό (ΕΟΚ) 727/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως της αγοράς στον τομέα του ακατέργαστου καπνού [2] (στο εξής: βασικός κανονισμός), χορηγείται πριμοδότηση στα πρόσωπα τα οποία αγοράζουν καπνό απευθείας από τους καπνοκαλλιεργητές της Κοινότητας.

3. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1726/70 της Επιτροπής, της 25ης Αυγούστου 1970, περί των λεπτομερειών της χορηγήσεως πριμοδοτήσεως του καπνού σε φύλλα [3] (στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός), περιέχει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες διατάξεις:

«*Άρθρο 6*

1. Το δικαίωμα στην πριμοδότηση αποκτάται από τη στιγμή εξόδου του καπνού (...) από τον τόπο που ετέθη υπό έλεγχο.

Η γενεσιουργός αιτία του δικαιώματος πριμοδοτήσεως κατά την έννοια του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1134/68 θεωρείται ότι επέρχεται κατά την ημερομηνία αυτή.

(...)»

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η δανική.

1 — ΕΕ 1993, L 317, σ. 30.

2 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 85, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 860/92 της 30ής Μαρτίου 1992 (ΕΕ L 91, σ. 1).

3 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005, σ. 178, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 887/85 της Επιτροπής, της 2ας Απριλίου 1985, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1726/70 όσον αφορά το καθεστώς ελέγχου των εργασιών της πρώτης μεταποίησης και συσκευασίας του καπνού σε φύλλα (ΕΕ L 96, σ. 12).

4. Ο κανονισμός ισοτιμιών περιέχει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες αιτιολογικές σκέψεις και διατάξεις:

«(...) επειδή αυτό το γενεσιουργό αίτιο δεν αντιστοιχεί στα κριτήρια που καθορίστηκαν στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3813/92 θα πρέπει να τροποποιηθεί στο τέλος της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 3820/92· ότι πρέπει συνεπώς από τώρα, προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις της αγοράς με τον καπνό της συγκομιδής 1993, να επιλεγεί η 1η Ιουλίου 1993 ως γενεσιουργό αίτιο για την πριμοδότηση για τον καπνό παλαιοτέρων συγκομιδών από αυτή του 1993, ο οποίος εξέρχεται από τον έλεγχο από την ημερομηνία αυτή (έβδομη αιτιολογική σκέψη).

(...)

Άρθρο 5

Για τον καπνό παλαιοτέρων συγκομιδών από αυτήν του 1993 που εξέρχεται από τον έλεγχο από την 1η Ιουλίου 1993, η γεωργική ισοτιμία για την πριμοδότηση που προβλέπεται [στον βασικό κανονισμό] είναι εκείνη που εφαρμόζεται την 1η Ιουλίου 1993.

Άρθρο 6

Καταργούνται οι ακόλουθες διατάξεις:

— άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο [του εκτελεστικού κανονισμού]

(...)

Άρθρο 7

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [4].

Εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1993.»

4 — Δημοσιεύθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 1993.

5. Πρέπει να εξετασθεί μια μακρά σειρά άλλων κοινοτικών διατάξεων προκειμένου να έχει ικανοποιητικό έρεισμα η απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα. Για να παρασχεθεί ολοκληρωμένη εικόνα της υποθέσεως και χάριν καλύτερης κατανοήσεως, θα αναφερθώ στις διατάξεις αυτές στο μέτρο που απαιτείται για να διατυπώσω την άποψή μου.

Η διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου και τα προδικαστικά ερωτήματα

6. Η Π. Μοσκώφ ΑΕ, με έδρα τη Σταυρούπολη Θεσσαλονίκης (στο εξής: Μοσκώφ), εκμεταλλεύεται μια επιχείρηση μεταποιήσεως ακατέργαστου καπνού. Το 1994 η Μοσκώφ έλαβε 1 793 340 δρχ. ως πριμοδότηση για καπνά, συγκομιδής 1992, τα οποία, όπως διευκρινίστηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, εξήλθαν από τον τόπο του ελέγχου τον Ιούνιο 1994.

7. Το ποσό της πριμοδοτήσεως είχε υπολογιστεί βάσει της γεωργικής ισοτιμίας που προέκυπτε από την καταργηθείσα διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού. Κατά τη νέα διάταξη του άρθρου 5 του κανονισμού ισοτιμιών, το ποσό της πριμοδοτήσεως θα είχε υπολογιστεί βάσει της γεωργικής ισοτιμίας που εφαρμοζόταν την 1η Ιουλίου 1993, οπότε το ποσό της πριμοδοτήσεως θα ήταν αντιθέτως μόνο 564 570 δρχ.

8. Με απόφαση του Εθνικού Οργανισμού Καπνού (κρατικού οργάνου αρμόδιου για τα καπνά) υποχρεώθηκε η Μοσκώφ να επιστρέψει ποσό διαφοράς 1 228 770 δρχ.

9. Η Μοσκώφ προσέφυγε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, ζητώντας να ακυρωθεί η απόφαση αυτή και προέβαλε ότι ο κανονισμός ισοτιμιών, ο οποίος αποτελεί το έρεισμα της αποφάσεως, στερείται κύρους. Στις 24 Μαΐου 1995, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«Α) Μη υποβολή από την Επιτροπή ΕΚ στην Επιτροπή Διαχειρίσεως Καπνού του κανονισμού ισοτιμιών υπό τύπο σχεδίου με αναδρομική ισχύ

Ερωτάται αν το σχέδιο του ανωτέρω κανονισμού, το οποίο εγκρίθηκε από την Επιτροπή Διαχειρίσεως Καπνού, ως σχέδιο πράξεως χωρίς αναδρομική ισχύ, λόγω του μεσολαβήσαντος χρόνου, πλέον των πέντε μηνών, από την έγκρισή του έως την ψήφιση και δημοσίευσή του, αποτελεί νέο σχέδιο κανονισμού με αναδρομική ισχύ, συνεπαγόμενο την ακυρότητά του, δεδομένου ότι ως τέτοιο σχέδιο, δηλαδή με αναδρομική ισχύ, δεν υποβλήθηκε στην αρμόδια Επιτροπή Διαχειρίσεως Καπνού, παραβιάζοντας έτσι το άρθρο 145, τρίτη παύλα, δεύτερη φράση, της Συνθήκης για την Ευρω-

παϊκή Κοινότητα, την απόφαση του Συμβουλίου της 13.7.1987 (87/373 ΕΟΚ) "για τον καθορισμό των όρων ασκήσεως των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή", το άρθρο 12 του κανονισμού 3813/1992 και το άρθρο 17 του βασικού κανονισμού δοθέντος ότι από τις διατάξεις αυτές η τήρηση της διαδικασίας της Επιτροπής Διαχειρίσεως Καπνού προβλέπεται ως όρος ασκήσεως της εκτελεστικής αρμοδιότητας της Επιτροπής.

Β) α) Ερωτάται αν η αιτιολογία του κανονισμού ισοτιμιών είναι ορθή και επαρκής ενόψει του ότι αμφισβητείται από την ανακόπτουσα εάν οι "στρεβλώσεις" της αγοράς που αναφέρονται στην αιτιολογία του εν λόγω κανονισμού της Επιτροπής μπορούν να υπαχθούν σε ένα από τα κριτήρια του άρθρου 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 3813/92 του Συμβουλίου ή θα έπρεπε να αντιμετωπισθούν με νομοθετική παρέμβαση του Συμβουλίου.

β) Ερωτάται αν η αιτιολογία του κανονισμού ισοτιμιών είναι ορθή και επαρκής ενόψει του ότι ο εν λόγω κανονισμός της Επιτροπής, προκειμένου να μην εφαρμόσει κατ' άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3813/92 του Συμβουλίου ως γενεσιουργό αιτία της γεωργικής ισοτιμίας μετατροπής το γεγονός με το οποίο επιτυγχάνεται ο οικονομικός στόχος της πράξεως που στην προκειμένη περίπτωση είναι η έξοδος του ακατέργαστου καπνού από τον τόπο όπου αυτός ετέθη υπό έλεγχο, δεν αναφέρει με ποιο από τα τέσσερα κριτήρια του άρθρου 6, παράγραφος 2, του παραπάνω κανονισμού επεβλήθη η γενεσιουργός αιτία του άρθρου 5 αυτού.

γ) Ερωτάται αν η αιτιολογία του κανονισμού ισοτιμιών είναι ορθή και επαρκής ενόψει του ότι η ανάγκη αποφυγής στρεβλώσεων της αγοράς με τον καπνό συγκομιδής 1993 δεν διευκρινίζεται στο σώμα του κανονισμού, ούτε αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο κρίθηκε αναγκαία η αναδρομική αυτή ρύθμιση.

δ) Ερωτάται αν η αιτιολογία του κανονισμού ισοτιμιών είναι ορθή και επαρκής ενόψει του ότι στην όγδοη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού γίνεται αναφορά στη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Διαχειρίσεως Καπνού, ενώ ο εν λόγω κανονισμός δεν έχει υποβληθεί σ' αυτήν ως σχέδιο πράξεως με αναδρομική ισχύ.

Γ) Παράβαση του άρθρου 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, περίπτωση IV, του βασικού κανονισμού

Ενόψει του ότι ενώ με την εν λόγω διάταξη δίδεται η δυνατότητα στους αγοραστές καπνού να εισπράττουν την πριμοδότηση εντός τεσσάρων ετών από το τέλος της συγκομιδής υπό την

προϋπόθεση της ολοκληρώσεως της ενσωματώσεως του καπνού σε βιομηχανικά προϊόντα ή την εξαγωγή του, ερωτάται αν με το πάγωμα της γεωργικής ισοτιμίας που υιοθετεί ο κανονισμός ισοτιμιών, που έχει ως αποτέλεσμα να εξωθούνται οι δικαιούχοι της πριμοδοτήσεως να μην χρησιμοποιούν την τετραετή προθεσμία που τους παρέχει ο προαναφερόμενος κανονισμός του Συμβουλίου, δεν παραβιάζεται έτσι ο τελευταίος.

Δ) Παράβαση του άρθρου 39, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚ

Ενόψει του ότι η ανωτέρω διάταξη της Συνθήκης ορίζει ως στόχο της κοινής γεωργικής πολιτικής την σταθεροποίηση των αγορών, ερωτάται κατά πόσο το αναδρομικό μέτρο του "παγώματος" της γεωργικής ισοτιμίας που υιοθετεί ο κανονισμός ισοτιμιών συνάδει με τη σταθεροποίηση των αγορών δεδομένου ότι θα έχει ως αποτέλεσμα τη μετακύλιση της ζημίας που υφίστανται οι μεταποιητές στους παραγωγούς λόγω της αδυναμίας των πρώτων να προσφέρουν ικανοποιητικές τιμές στα καπνά της επόμενης από την θέσπιση του κανονισμού εσοδείας.

Ε) Παραβίαση της αρχής της μη αναδρομικότητας των κοινοτικών πράξεων

Ερωτάται αν ο κανονισμός ισοτιμιών που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 18 Δεκεμβρίου 1993 και ισχύει βάσει του άρθρου 7 αυτού από την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην ΕΕ, δηλαδή την 21η Δεκεμβρίου, αλλά συγχρόνως βάσει του δευτέρου εδαφίου του ίδιου άρθρου εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1993, παραβιάζει την αρχή της μη αναδρομικότητας των κοινοτικών πράξεων, δεδομένου ότι αμφισβητείται από την ανακόπτουσα ότι, στην προκειμένη περίπτωση, ο σκοπός του εν λόγω κανονισμού έχει χαρακτήρα υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, καθόσον δεν προκύπτει η επικαλούμενη από τον εν λόγω κανονισμό δημιουργία στρεβλώσεων της αγοράς και περαιτέρω δεν λήφθηκε κανένα μεταβατικό μέτρο για την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των μεταποιητών όπως η ανακόπτουσα.

ΣΤ) Παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

Ερωτάται κατά πόσο διαταράσσεται η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των μεταποιητικών επιχειρήσεων ενόψει του ότι με τη ρύθμιση του άρθρου 5 του κανονισμού ισοτιμιών ανατράπηκε το βάσει του βασικού κανονισμού και του εκτελεστικού κανονισμού ρυθμιστικό πλαίσιο της ΚΟΑ [κοινής οργάνωσης αγοράς] του καπνού που είχε ισχύει πλέον της 20ετίας έχοντας δημιουργήσει πεποίθηση ιδιαίτερης ρυθμιστικής σταθερότητας, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν έχουν ληφθεί μεταβατικά μέτρα για να διευκολύνουν τη μετάβαση από το καθεστώς του βασικού κανονισμού και του εκτελεστικού κανονισμού,

δεδομένου και ότι, όπως προβάλλει η ανακόπτουσα, οι ευρωπαϊκές συμβάσεις καλλιέργειας της εσοδείας 1992 έχουν συναφθεί ενάμισι έτος πριν από τη θέσπιση της ρυθμίσεως του άρθρου 5 του κανονισμού ισοτιμιών και τα καπνά έχουν συγκομιστεί και τεθεί υπό έλεγχο μέχρι την 15η Μαΐου 1993.

Ζ) Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ των επιχειρηματιών της Κοινότητας

Δεδομένου ότι η δραχμή παρουσιάζει ιδιαιτέρως μεγαλύτερη διολίσθηση σε σχέση με την ευρωπαϊκή λογιστική μονάδα από ό,τι τα νομίσματα των άλλων κρατών μελών, ερωτάται κατά πόσο η προαναφερόμενη ρύθμιση του "παγώματος" της γεωργικής ισοτιμίας που υιοθετεί ο κανονισμός ισοτιμιών δεν καταλήγει σε δυσμενή διάκριση σε βάρος των Ελλήνων επιχειρηματιών.

Η) Κατάχρηση εξουσίας

Ερωτάται ενόψει της απαντήσεως της Επιτροπής σε ερώτηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συμφώνως με την οποία η Επιτροπή "αναλαμβάνει τη δέσμευση να εγκρίνει αμέσως τις κατάλληλες διατάξεις για τον περιορισμό των δαπανών που οφείλονται στις αντιπροσωπευτικές τιμές" (ειδική έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου αριθ. 8/1993, ΕΕ της 2.3.1994 αριθ. C 65, σημεία 3, 4 και 3.5) η ρύθμιση του "παγώματος" της γεωργικής ισοτιμίας του κανονισμού 3477/93, δεν είχε πράγματι δημοσιονομικό χαρακτήρα και όχι όπως αναφέρεται στην αιτιολογία του ως σκοπό την αποφυγή στρεβλώσεων της αγοράς.»

Γενικές παρατηρήσεις

10. Θα προβώ κατ' αρχάς σε μερικές παρατηρήσεις ως προς το κατά πόσο ο κανονισμός ισοτιμιών αποτελεί πράξη βλαπτική για τη Μοσκώφ ή αν στην πραγματικότητα αποβαίνει προς όφελος των επιχειρήσεων μεταποιήσεως σε χώρες με νόμισμα το οποίο είχε ανοδικές ισοτιμίες κατά τη διάρκεια της υπό κρίση περιόδου.

11. Κατά το άρθρο 3 του βασικού κανονισμού, χορηγείται πριμοδότηση σε πρόσωπα που αγοράζουν καπνό απευθείας από τους καπνοπαραγωγούς της Κοινότητας. Η πριμοδότηση καθορίζεται σε λογιστικές μονάδες και καταβάλλεται κατόπιν μετατροπής στο οικείο εθνικό νόμισμα.

12. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η πριμοδότηση καταβάλλεται μόνον όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του βασικού κανονισμού, οι αρχές των επιμέρους χωρών προβαίνουν σε έλεγχο του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, καθώς και μιας σειράς άλλων στοιχείων. Ο καπνός υπόκειται σ' αυτόν τον έλεγχο όταν φθάνει ακατέρ-

γαστος στην επιχείρηση μεταποιήσεως. Πραγματοποιείται εκ νέου έλεγχος όταν ο καπνός εξέρχεται μετά από μεταποίηση και συσκευασία από την επιχείρηση μεταποιήσεως (τον τόπο του ελέγχου).

13. Το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1134/68 του Συμβουλίου [5] ορίζει ότι η μετατροπή του ποσού που εκφράζεται σε λογιστικές μονάδες στο εθνικό νόμισμα εντός των πλαισίων της κοινής γεωργικής πολιτικής πραγματοποιείται κατ' εφαρμογή της ισοτιμίας που ισχύει κατά το χρονικό σημείο της πραγματοποιήσεως της συναλλαγής. Ως χρόνος πραγματοποιήσεως της συναλλαγής θεωρείται, κατά το άρθρο 6, το χρονικό σημείο κατά το οποίο γεννάται η απαίτηση.

14. Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού, το δικαίωμα στην πριμοδότηση αποκτάται από τη στιγμή εξόδου του καπνού από τον τόπο όπου ετέθη υπό έλεγχο. Αυτό συνεπάγεται ότι η πριμοδότηση πρέπει να μετατρέπεται από τη λογιστική μονάδα σε εθνικό νόμισμα βάσει της ισοτιμίας που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο καπνός εξέρχεται από τον τόπο του ελέγχου, πράγμα που επίσης προκύπτει ρητώς από το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού.

15. Ο εκτελεστικός κανονισμός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1075/78 της Επιτροπής [6], οπότε κατέστη δυνατό για τις επιχειρήσεις μεταποιήσεως να λάβουν προκαταβολή του συνολικού ποσού της πριμοδοτήσεως, όταν ο καπνός είχε υποβληθεί σε έλεγχο. Όταν ο καπνός εξήρχετο του τόπου του ελέγχου σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο, πραγματοποιούνταν, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού, οριστική εκκαθάριση του ποσού της πριμοδοτήσεως βάσει της τιμής που ίσχυε κατά το χρονικό αυτό σημείο.

16. Στις χώρες με ασθενές νόμισμα, όπου με τον χρόνο ανερχόταν η ισοτιμία, ανέκυπτε διαφορά μεταξύ του ποσού της προκαταβολής και του τελικού ποσού της πριμοδοτήσεως. Το ποσό της διαφοράς καταβαλλόταν στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως, όταν ο καπνός είχε εξέλθει του χώρου του ελέγχου αλλά δεν αντιστοιχούσε σε κανένα συναλλαγματικό κίνδυνο για τις επιχειρήσεις μεταποιήσεως οι οποίες πράγματι είχαν λάβει προκαταβολή επί του συνολικού ποσού της πριμοδοτήσεως, όταν ο καπνός είχε υποβληθεί στον έλεγχο [7].

17. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1676/85 του Συμβουλίου [8] κατήργησε τον κανονισμό 1134/68 και, επομένως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, κατά το οποίο η μετατροπή εκφραζομένων

5 — Κανονισμός της 30ής Ιουλίου 1968 περί καθορισμού των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 653/68 περί των όρων τροποποιήσεως της αξίας λογιστικής μονάδος που χρησιμοποιείται για την κοινή γεωργική πολιτική (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/004, σ. 3).

6 — Κανονισμός της 23ης Μαΐου 1978 περί τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 1726/70 περί των λεπτομερειών χορηγήσεως πριμοδοτήσεως του καπνού σε φύλλα (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 75).

7 — Το Ελεγκτικό Συνέδριο επέκρινε το γεγονός αυτό στο σημείο 3.4 της ειδικής έκθεσης 8/93, της 21ης Δεκεμβρίου 1993, ΕΕ 1994, C 65, σ. 1, και εξέθεσε ότι αυτό «οδηγούσε σε αδικαιολόγητες δαπάνες».

8 — Κανονισμός της 11ης Ιουνίου 1985 σχετικά με την αξία της λογιστικής μονάδας και τις τιμές μετατροπής που πρέπει να εφαρμόζονται στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής, ΕΕ L 164, σ. 1.

σε λογιστικές μονάδες ποσών σε εθνικό νόμισμα διενεργείται βάσει της τιμής μετατροπής που ισχύει κατά το χρονικό σημείο της πραγματοποιήσεως της συναλλαγής (γένεση της απαιτήσεως). Το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ' (βλ. άρθρο 4) του κανονισμού 1676/75 ορίζει αντιθέτως ότι η μετατροπή διενεργείται βάσει της τιμής μετατροπής που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο επιτυγχάνεται ο οικονομικός σκοπός της οικείας συναλλαγής.

18. Το σύστημα πριμοδοτήσεων έχει ως σκοπό να διασφαλίσει στους παραγωγούς εύλογη τιμή για τα προϊόντα τους. Επομένως, ο οικονομικός σκοπός επιτυγχάνεται κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο η επιχείρηση μεταποιήσεως καταβάλλει στον παραγωγό μια καθορισμένη ελάχιστη τιμή για τον καπνό. Ενόψει της νέας διατάξεως του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ' (βλ. άρθρο 4) του κανονισμού 1676/85 θα έπρεπε επομένως το ECU, το οποίο το 1979 αντικατέστησε τις λογιστικές μονάδες στην κοινή γεωργική πολιτική, να μετατρέπεται σε εθνικό νόμισμα κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο παραγωγός παραδίδει τον μη μεταποιημένο καπνό στην επιχείρηση μεταποιήσεως, εισπράττοντας το ποσό από την πώληση. Η διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του βασικού κανονισμού δεν προσαρμόστηκε στη νέα διάταξη του κανονισμού 1676/85 [9] και, επομένως, η πριμοδότηση εξακολουθούσε να μετατρέπεται από ECU σε εθνικό νόμισμα βάσει της τιμής που ίσχυε κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο καπνός εξερχόταν του χώρου του ελέγχου.

19. Με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1329/90 του Συμβουλίου [10], τροποποιήθηκε το άρθρο 3 του βασικού κανονισμού, οπότε ορίστηκε ως προϋπόθεση για την καταβολή της πριμοδοτήσεως ότι η επιχείρηση μεταποιήσεως προσκομίζει, πριν από την λήξη περιόδου τεσσάρων ετών μετά το έτος συγκομιδής, την απόδειξη ότι ο καπνός πωλήθηκε για να ενσωματωθεί σε βιομηχανικά προϊόντα ή για να εξαχθεί προς τρίτες χώρες ή αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενσωματώσει η ίδια εντός τεσσάρων ετών τον καπνό σε βιομηχανικά προϊόντα ή να τον εξαγάγει σε τρίτες χώρες.

20. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3813/92 του Συμβουλίου [11], ο οποίος άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1993, κατάργησε βεβαίως τον κανονισμό 1676/85, πλην όμως διατήρησε στο άρθρο 6, παράγραφος 1, τη διάταξη κατά την οποία η μετατροπή από ECU σε εθνικό νόμισμα διενεργείται βάσει της τιμής μετατροπής που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο επιτυγχάνεται ο οικονομικός σκοπός της οικείας συναλλαγής. Το άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 3813/92 παρέχει εντός ορισμένων ορίων τη δυνατότητα στην Επιτροπή να θεσπίσει συγκεκριμένες διατάξεις ως προς την τιμή μετατροπής που πρέπει να εφαρμοστεί. Το άρθρο 11, παράγραφος

9 — Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι στηρίχθηκε στο άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1676/85. Κατά τη διάταξη αυτή μπορεί να ληφθεί υπόψη άλλη γενεσιουργός αιτία εκτός από εκείνες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αν ο χρόνος κατά τον οποίο επιτυγχάνεται ο οικονομικός στόχος: α) δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί ή β) δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για ειδικούς λόγους που έχουν σχέση με τον εν λόγω τομέα ή το ποσό. Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 3, τα γενεσιουργά αίτια ορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 12, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που έχουν ήδη θεσπισθεί με αυτή τη διαδικασία.

10 — Κανονισμός της 14ης Μαΐου 1990 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 727/70 περί κοινής οργανώσεως της αγοράς στον τομέα του ακατέργαστου καπνού (ΕΕ L 132, σ. 25).

11 — Κανονισμός της 28ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με τη λογιστική μονάδα και τις ισοτιμίες μετατροπής που πρέπει να εφαρμόζονται στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 387, σ. 1).

2, του ίδιου κανονισμού παρέχει περαιτέρω στην Επιτροπή έρεισμα για να παρεκκλίνει από τον κανονισμό 3813/92 στην περίπτωση πρακτικών εξαιρετικού χαρακτήρα που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την εφαρμογή των νομικών πράξεων που αφορούν την κοινή γεωργική πολιτική.

21. Την ίδια ημέρα κατά την οποία το Συμβούλιο θέσπισε τον εν λόγω κανονισμό 3813/92 εξέδωσε η Επιτροπή, αναφερόμενη στο άρθρο 11, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3820/92 [12] στο άρθρο 1 του οποίου ορίζεται ότι, μέχρι το τέλος της περιόδου εμπορίας 1992/93, οι διατάξεις που παραπέμπουν στον ήδη καταργηθέντα κανονισμό 1676/85 του Συμβουλίου εφαρμόζονται mutatis mutandis σαν να παρέπεμπαν στον κανονισμό 3813/92 του Συμβουλίου. Η Επιτροπή διατήρησε επομένως, προκειμένου να διευκολύνει τη μετάβαση στο νέο γεωργονομισματικό σύστημα, τις εκτελεστικές διατάξεις του παλαιού γεωργονομισματικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης, όσον αφορά τον τομέα του καπνού, της διατάξεως του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού μέχρι το τέλος της περιόδου εμπορίας 1992/93, δηλαδή μέχρι την 1η Ιουλίου 1993.

22. Με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1068/93 της Επιτροπής [13] θεσπίστηκαν για όλους τους τομείς της γεωργίας, περιλαμβανομένου του τομέα του καπνού, εκτελεστικές διατάξεις για την εφαρμογή του κανονισμού 3813/92.

Το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93 ορίζει ότι το γενεσιουργό αίτιο της γεωργικής ισοτιμίας είναι το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο οικείος εμπορευόμενος αναλαμβάνει τα προϊόντα. Εφαρμοζόμενος στον τομέα του καπνού, ο κανόνας αυτός συνεπάγεται ότι η πριμοδότηση πρέπει να μετατρέπεται από ECU σε εθνικό νόμισμα κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο παραδίδεται ο καπνός ακατέργαστος στην επιχείρηση μεταποιήσεως. Ο κανόνας αυτός αντιστοιχεί επομένως προς τον βασικό κανόνα του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3813/92 του Συμβουλίου, κατά τον οποίο η μετατροπή πρέπει να διενεργείται βάσει της τιμής μετατροπής που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο επιτυγχάνεται ο οικονομικός στόχος της οικείας συναλλαγής (βλ. ανωτέρω σημείο 18).

23. Η διάταξη του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93 δεν θα ίσχυε μόνο για μελλοντικές συγκομιδές αλλά και για τον καπνό προηγουμένων συγκομιδών ο οποίος δεν έχει ακόμη εξέλθει από τον τόπο του ελέγχου. Αυτό θα σήμαινε στην πράξη καπνό ο οποίος είχε παραδοθεί στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως κατά την περίοδο εμπορίας 1989-1992. Η εφαρμογή της τιμής μετατροπής κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο καπνός υποβλήθηκε στον έλεγχο (1989, 1990, 1991 ή 1992) αντί, όπως μέχρι τούδε, του μεταγενέστερου χρονικού σημείου κατά το οποίο ο καπνός εξέρχεται του ελέγχου θα πρέπει να είχε τελείως αρνητικές συνέπειες για τις επιχειρήσεις μεταποιήσεως σε χώρες με ασθενές νόμισμα, όπου η τιμή μετατροπής ανερχόταν με τον χρόνο και όπου οι επιχειρήσεις μεταποιήσεως είχαν διατηρήσει τον καπνό αποθηκευμένο μέχρι τέσσερα έτη προκειμένου κατ' αυτόν τον τρόπο να αποκομίσουν ενδεχομένως όφελος από την συνεχώς ανερχόμενη τιμή μετατροπής.

12 — Κανονισμός της 28ης Δεκεμβρίου 1992 για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων ενόψει της εφαρμογής των προβλεπομένων στον κανονισμό (ΕΟΚ) 3813/92 γεωργονομισματικών διατάξεων (ΕΕ L 387, σ. 22).

13 — Κανονισμός της 30ής Απριλίου 1993 για τις λεπτομέρειες καθορισμού και εφαρμογής των ισοτιμιών που χρησιμοποιούνται στον γεωργικό τομέα (ΕΕ L 108, σ. 106).

24. Αφού εν τω μεταξύ καταργήθηκε ο βασικός κανονισμός από το 1993 και αντικαταστάθηκε με μια νέα οργάνωση αγοράς [14] βάσει της οποίας καταβάλλεται απευθείας πριμοδότηση στους παραγωγούς, η Επιτροπή εξέδωσε στις 17 Δεκεμβρίου 1993 τον κανονισμό ισοτιμιών, ο οποίος σκοπούσε ιδίως στη ρύθμιση της μετατροπής υπό το καθεστώς της νέας οργανώσεως αγοράς. Στο άρθρο 1 του κανονισμού ορίζεται εν προκειμένω ότι η πριμοδότηση ή η προκαταβολή της πριμοδοτήσεως μετατρέπονται από ECU σε εθνικό νόμισμα βάσει της ισοτιμίας που ισχύει την 1η Αυγούστου του έτους συγκομιδής, όσον αφορά τις παραδόσεις που έγιναν έως την 31η Δεκεμβρίου του έτους αυτού και εκείνη που ισχύει την 1η Ιανουαρίου του επομένου έτους, όσον αφορά τις μεταγενέστερες παραδόσεις. Το άρθρο 1 του κανονισμού ισοτιμιών, που αφορά αποκλειστικά γεωργικές ισοτιμίες για τον καπνό, παρεκκλίνει επομένως από την ισχύουσα για όλους τους τομείς της γεωργίας διάταξη του άρθρου 10, παράγραφος 2 του κανονισμού 1068/93, κατά την οποία η μετατροπή πρέπει να πραγματοποιείται βάσει της τιμής που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο οικείος εμπορευόμενος αναλαμβάνει τα εμπορεύματα.

25. Μολονότι το άρθρο 1 του κανονισμού ισοτιμιών παρεκκλίνει από τη γενική διάταξη του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93, εξακολουθεί να συνδέει την ισοτιμία με το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο καπνός παραδίδεται στην επιχείρηση μεταποιήσεως. Επομένως, η εφαρμογή του άρθρου 1 του κανονισμού ισοτιμιών στον καπνό, ο οποίος παραδόθηκε στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως κατά την περίοδο 1989-1992, θα είχε ως συνέπεια τις ίδιες αρνητικές επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις μεταποιήσεως σε χώρες με ασθενές νόμισμα, όπου η τιμή μετατροπής ανερχόταν με τον χρόνο, όπως η εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93 (βλ. συναφώς το σημείο 23). Πράγματι, το άρθρο 1 περιορίζεται ρητώς στην πριμοδότηση και το ποσό της πριμοδοτήσεως που αναφέρονται στον κανονισμό 2075/92.

26. Το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών ορίζει αντ' αυτού ότι για τον καπνό παλαιοτέρων συγκομιδών από αυτήν του 1993 που εξέρχεται από τον έλεγχο από την 1η Ιουλίου 1993, η γεωργική ισοτιμία για την πριμοδότηση που αναφέρεται στον βασικό κανονισμό είναι εκείνη που εφαρμόζεται την 1η Ιουλίου 1993. Αυτή η διάταξη συνεπάγεται ότι η πριμοδότηση για τον καπνό που παραδόθηκε στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως κατά την περίοδο 1989-1992 και ο οποίος δεν είχε ακόμα εξέλθει από τον τόπο του ελέγχου μετατρέπεται από ECU σε εθνικό νόμισμα βάσει της τιμής που ίσχυε την 1η Ιουλίου 1993. Επομένως, υφίσταται παρέκκλιση, προς όφελος των επιχειρήσεων μεταποιήσεως σε χώρες με ασθενές νόμισμα, από τη διάταξη του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93, κατά την οποία η μετατροπή πρέπει να πραγματοποιείται βάσει της τιμής που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο καπνός παραδόθηκε στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως.

27. Η Μοσκώφ εισέπραξε το 1994 1 793 340 δρχ. ως πριμοδότηση καπνού συγκομιδής 1992. Το ποσό αυτό είχε υπολογιστεί εσφαλμένως κατά τη διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού, βάσει ισοτιμίας του Ιουνίου 1994, όταν ο καπνός είχε εξέλθει του τόπου του ελέγχου. Ο Εθνικός

14 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2075/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, για την κοινή οργάνωση αγοράς του ακατέργαστου καπνού (ΕΕ L 215, σ. 70).

Οργανισμός Καπνού ζήτησε την επιστροφή ποσού 1 228 770 δρχ. με την αιτιολογία ότι η μετατροπή έπρεπε να πραγματοποιηθεί βάσει της διατάξεως του άρθρου 5 του κανονισμού ισοτιμιών, δηλαδή βάσει της ισοτιμίας της 1ης Ιουλίου 1993, πράγμα που θα είχε ως συνέπεια ποσό πριμοδοτήσεως 564 570 δρχ. Αν το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών κριθεί ανίσχυρο θα πρέπει η μετατροπή να πραγματοποιηθεί βάσει της διατάξεως του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93, δηλαδή βάσει της ισοτιμίας που ίσχυε κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο καπνός παραδόθηκε στη Μοσκώφ, δηλαδή το 1992. Αν ληφθεί υπόψη το ότι, όπως διευκρινίστηκε κατά τη διαδικασία, η τιμή μετατροπής κατά το χρονικό αυτό σημείο ήταν ακόμη δυσμενέστερη από την ισοτιμία της 1ης Ιουλίου 1993 ο Εθνικός Οργανισμός Καπνού θα όφειλε να ζητήσει από τη Μοσκώφ την επιστροφή μεγαλύτερου ποσού από το ποσό των 1 228 770 δρχ.

28. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών δεν ενεργεί επί ζημία αλλ' αντιθέτως αποβαίνει προς όφελος των επιχειρήσεων μεταποιήσεως σε χώρες με ασθενές νόμισμα.

29. Αντιρρήσεις διατυπώθηκαν όχι μόνο κατά του κύρους του άρθρου 5 του κανονισμού ισοτιμιών αλλά και κατά του κύρους ολόκληρου του κανονισμού ισοτιμιών και επομένως και κατά του άρθρου 6 αυτού με το οποίο καταργήθηκε το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού. Αν κριθεί ανίσχυρος στο σύνολό του ο κανονισμός ισοτιμιών, και επομένως το άρθρο 6 αυτού, το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού δεν θα είναι πλέον τυπικώς κατηργημένο.

30. Η διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού αντιβαίνει πάντως, όπως εκτέθηκε, προς τον κανονισμό 1676/85 του Συμβουλίου και προς τον κανονισμό 3813/92 του Συμβουλίου, οι οποίοι και οι δύο ορίζουν ότι πρέπει να εφαρμόζεται η ισοτιμία που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο επιτυγχάνεται ο οικονομικός σκοπός που επιδιώκεται με την οικεία συναλλαγή. Η Επιτροπή διατήρησε εντούτοις το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού, στηριζόμενη, όπως εκτέθηκε, στο άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1676/85. Ο κανονισμός αυτός, και επομένως το άρθρο 5, παράγραφος 2, αυτού, καταργήθηκε με τον κανονισμό 3813/92, ο οποίος άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1993. Προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση από το παλαιό γεωργονομισματικό σύστημα στο νέο η Επιτροπή διατήρησε με τον κανονισμό 3820/92 ο οποίος εκδόθηκε βάσει του κανονισμού 3813/92, ιδίως του άρθρου 11, παράγραφος 2, αυτού, τα αποτελέσματα του εκτελεστικού κανονισμού επί μία ακόμη περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1993 μέχρι την 1η Ιουλίου 1993, όταν άρχισε να ισχύει ο κανονισμός 1068/93 [15].

31. Μετά την 1η Ιουλίου 1993 δεν υφίσταται επομένως, διαφορετικά από ό,τι προηγουμένως, κανένας λόγος πλέον για να διατηρηθεί το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού. Ως συνέπεια του ότι δεν συνάδει

15 — Όσον αφορά τον καπνό.

προς το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3813/92 του Συμβουλίου το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού έχει επομένως εκτοπισθεί από τη νέα διάταξη του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93 από της ενάρξεως ισχύος αυτού την 1η Ιουλίου 1993. Κατά τη γνώμη μου, το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού δεν μπορεί επομένως να έχει εφαρμογή αντί του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93, ακόμη και αν κριθεί ανίσχυρος ο κανονισμός ισοτιμιών και επομένως η καταργητική διάταξη του άρθρου 6.

32. Ούτε και αν κηρυχθεί μερικώς ανίσχυρη η καταργητική διάταξη του άρθρου 6 του κανονισμού ισοτιμιών και διατηρηθούν σε ισχύ οι λοιπές διατάξεις αυτού θα καταστεί δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού. Στην περίπτωση αυτή το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού θα εκτοπισθεί, συνεπεία ακριβώς του γεγονότος ότι δεν συνάδει προς τη βασική διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3813/92 του Συμβουλίου, από το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών.

33. Όπως προκύπτει, το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού δεν μπορεί εν πάση περιπτώσει να έχει εφαρμογή, η δε κατάργησή του με το άρθρο 6 του κανονισμού ισοτιμιών έχει απλώς τυπικό χαρακτήρα.

Δικαιολογημένη εμπιστοσύνη;

34. Το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών απαλλάσσει στην πραγματικότητα τον καπνό, ο οποίος έχει ήδη συγκομισθεί, από τις συνέπειες της μεταβάσεως από το παλαιό στο νέο γεωργονομισματικό σύστημα. Κατά τη γνώμη μου, το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών δεν συνιστά οιανδήποτε προσβολή της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων μεταποιήσεως, αλλ' αντιθέτως σημαίνει ότι ελήφθη αυτή υπόψη. Καίτοι το άρθρο 5 δεν είναι σαφώς τόσο ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις μεταποιήσεως όπως θα ήταν το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού, αν είχε εξακολουθήσει να έχει εφαρμογή, είναι πάντως σημαντικώς καλύτερο από το νέο σύστημα του άρθρου 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93.

35. Το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού αντιβαίνει, όπως εκτέθηκε, προς τη βασική αρχή που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 1676/85 και διατηρήθηκε με τον κανονισμό 3813/92, κατά την οποία πρέπει να διενεργείται μετατροπή βάσει της τιμής που ισχύει κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο επιτυγχάνεται ο επιδιωκόμενος με τη συγκεκριμένη συναλλαγή σκοπός. Οι επιχειρήσεις μεταποιήσεως μπορούσαν επομένως να διαγνώσουν από το 1985 ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού αντέβαινε προς τον κανονισμό του Συμβουλίου. Οι επιχειρήσεις μεταποιήσεως μπορούσαν μάλιστα να διαπιστώσουν ότι ο κανονισμός 1134/68 στον οποίο παραπέμπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού καταργήθηκε με τον κανονισμό 1676/85.

36. Ούτε μπορούσαν εξάλλου οι επιχειρήσεις μεταποιήσεως να τρέφουν οιαδήποτε εμπιστοσύνη για οποιαδήποτε ισοτιμία ή οποιοδήποτε ποσό, επειδή η ισοτιμία μπορούσε πράγματι να διαπιστωθεί μόνον όταν ο καπνός εξήρχετο του τόπου του ελέγχου και επειδή το ύψος του ποσού εξαρτώνταν από το ποια ισοτιμία ενδεχομένως ίσχυε κατά το χρονικό αυτό σημείο. Επομένως, στην πραγματικότητα μπορεί να γίνει λόγος μόνο για κερδοσκοπικές εκτιμήσεις σε σχέση με συνεχιζόμενο πληθωρισμό.

37. Βάσει αυτών των δεδομένων δύσκολα μπορώ να διαπιστώσω ότι υφίσταται προσβολή οιασδήποτε δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Αναδρομικότητα;

38. Ο κανονισμός ισοτιμιών έχει χρονολογία 17 Δεκεμβρίου 1993 και δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 18 Δεκεμβρίου 1993. Κατά το άρθρο 7, ο κανονισμός ισοτιμιών αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, αλλά εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1993. Επομένως, ο κανονισμός ισοτιμιών έχει, κατά τη γνώμη μου, αναδρομική ισχύ.

39. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου [16] προκύπτει ότι, καίτοι η αρχή της ασφάλειας του δικαίου απαγορεύει κατ' αρχήν να προσδίδεται σε κοινοτική έννομη πράξη ισχύς από χρονικό σημείο το οποίο προηγείται της δημοσιεύσεως της πράξεως, μπορεί αυτό να επιτρέπεται τελείως κατ' εξαίρεση οσάκις το απαιτεί ο σκοπός που πρέπει να επιτευχθεί και οσάκις η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων τυγχάνει του δέοντος σεβασμού. Κατά τη γνώμη μου, οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται, επειδή ο κανονισμός ισοτιμιών αποβαίνει προς όφελος των επιχειρήσεων μεταποιήσεως σε χώρες με ασθενές νόμισμα (βλ. ανωτέρω σημείο 28) και επειδή οι επιχειρήσεις αυτές, όπως προαναφέρθηκε (βλ. σημείο 37), δεν είχαν εν πάση περιπτώσει οιανδήποτε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη.

40. Περαιτέρω, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι αποφάσεις που έχουν αναδρομική ισχύ πρέπει να περιέχουν στις αιτιολογίες τους τις ενδείξεις που δικαιολογούν το επιδιωκόμενο αναδρομικό αποτέλεσμα. Η αιτιολογία την οποία απαιτεί το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ έχει ως σκοπό να επιτρέπει στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν την λήψη του μέτρου, προκειμένου να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους, και στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του [17].

41. Δεδομένου ότι ο κανονισμός ισοτιμιών, όπως προαναφέρθηκε στο σημείο 28, παράγει ευνοϊκά αποτελέσματα για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, δεν υφίσταται ανάγκη αιτιολογίας προκειμένου τα πρόσωπα αυτά να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους ή προκειμένου το Δικαστήριο να προστατεύσει τα δικαιώματά τους.

16 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 1991 στην υπόθεση C-368/89, Crispoltoni (Συλλογή 1991, σ. I-3695, σκέψη 17), καθώς και της 1ης Απριλίου 1993 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-260/91 και C-261/90, Diversinte και Iberlacta (Συλλογή 1993, σ. I-1885, σκέψη 9).

17 — Προαναφερθείσα απόφαση Diversinte και Iberlacta, σκέψεις 10 και 11.

42. Αν το άρθρο 7 του κανονισμού ισοτιμιών είχε ορίσει ότι ο κανονισμός ισοτιμιών θα άρχιζε να εφαρμόζεται αμέσως μετά τη δημοσίευσή του και όχι από την 1η Ιουλίου 1993, το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 1068/93 θα είχε εφαρμογή στον καπνό ο οποίος εξήλθε του τόπου του ελέγχου κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Ιουλίου 1993 και της δημοσιεύσεως του κανονισμού ισοτιμιών. Αυτό, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί επαρκή αιτιολογία για την αναδρομικότητα. Καίτοι η αιτιολογία αυτή δεν προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού ισοτιμιών, είναι εύκολο για το Δικαστήριο να διαγνώσει την αιτιολογία και επομένως να ασκήσει την εξουσία του ελέγχου.

Προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

43. Η Μοσκώφ και η Ελληνική Κυβέρνηση εξέθεσαν ότι το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών πλήττει τις επιχειρήσεις μεταποιήσεως σε χώρες με ασθενές νόμισμα και επομένως συνιστά παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

44. Πρέπει να παρατηρήσω επ' αυτού ότι η δυνατότητα λήψεως προκαταβολής επί όλου του ποσού της πριμοδοτήσεως συνεπάγεται ότι οι επιχειρήσεις μεταποιήσεως δεν διατρέχουν κανένα συναλλαγματικό κίνδυνο. Οι επιχειρήσεις μεταποιήσεως είχαν αντιθέτως κατά το προηγούμενο σύστημα απαλλαγμένες κινδύνου δυνατότητες να κερδοσκοπούν σε βάρος της Κοινότητας σε περίπτωση ανερχομένου πληθωρισμού. Επομένως, ήταν ασφαλώς δικαιολογημένο το ότι η Επιτροπή επενέβη ενόψει της καταστάσεως (βλ. την αναφερόμενη στην υποσημείωση 6 κρίση του Ελεγκτικού Συνεδρίου το οποίο υπολόγισε τις δαπάνες σε σχέση με αυτή την κερδοσκοπία σε 50 εκατομμύρια ECU ετησίως).

Παράβαση του άρθρου 39, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄

45. Κατά τη διάταξη αυτή η κοινή γεωργική πολιτική έχει, μεταξύ άλλων, ως σκοπό τη σταθεροποίηση των αγορών. Η Μοσκώφ και η Ελληνική Κυβέρνηση εξέθεσαν ότι ο καθορισμός της ισοτιμίας την 1η Ιουλίου 1993 συνεπάγεται μη τήρηση του σκοπού αυτού.

46. Κατά τη γνώμη μου, ο ισχυρισμός αυτός είναι προδήλως αβάσιμος. Ο καθορισμός της ισοτιμίας μπορεί, με αμετάβλητες τις λοιπές παραμέτρους, να διασφαλίζει πράγματι σταθερότερες συνθήκες αγοράς από ό,τι η προηγούμενη ρύθμιση, όπου μεταβαλλόμενες ισοτιμίες και κερδοσκοπία αποτελούσαν αποφασιστικούς παράγοντες για τη διαμόρφωση της δράσεως των επιχειρηματιών.

Σχέση με το άρθρο 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σημείο iv, του βασικού κανονισμού

47. Κατά τη διάταξη αυτή χορηγείται πριμοδότηση μόνο στους αγοραστές που προσκομίζουν, πριν από τη λήξη περιόδου τεσσάρων ετών μετά το έτος συγκομιδής, την απόδειξη ότι ο καπνός πωλήθηκε για να ενσωματωθεί σε βιομηχανικά προϊόντα ή για να εξαχθεί προς τρίτες χώρες ή αναλαμβάνουν την υποχρέωση, αφού υποβάλλουν τον καπνό σε μια πρώτη επεξεργασία,

να ενσωματώνουν οι ίδιοι εντός περιόδου τεσσάρων ετών τον καπνό σε βιομηχανικά προϊόντα ή να τον εξαγάγουν σε τρίτες χώρες.

48. Η Μοσκώφ και η Ελληνική Κυβέρνηση εξέθεσαν ότι ο καθορισμός της ισοτιμίας την 1η Ιουλίου 1993 έχει ως συνέπεια ότι θίγεται το δικαίωμα των αγοραστών να επιλέγουν οι ίδιοι το χρονικό αυτό σημείο εντός της περιόδου των τεσσάρων ετών, όπου ο καπνός πρέπει να εξέλθει από τον τόπο του ελέγχου και επομένως το χρονικό σημείο που είναι καθοριστικό για την ισοτιμία.

49. Πρέπει να παρατηρήσω ότι ο καθορισμός της ισοτιμίας την 1η Ιουλίου 1993 δεν θίγει το δικαίωμα επιλογής του χρονικού σημείου εντός της περιόδου των τεσσάρων ετών κατά το οποίο ο καπνός πρέπει να εξέλθει του τόπου του ελέγχου. Κατά την άποψή μου, δεν προκλήθηκε επομένως καμία προσβολή δικαιώματος από την εν λόγω διάταξη του βασικού κανονισμού.

Αιτιολογία και κατάχρηση εξουσίας

50. Στην έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού ισοτιμιών εκτίθεται ως αιτιολογία ότι το γενεσιουργό αίτιο κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού δεν αντιστοιχεί στα κριτήρια του άρθρου 6 του κανονισμού 3813/92. Όπως εξέθεσα ανωτέρω, το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού στηρίζεται στα άρθρα 4, παράγραφος 2, και 6 του κανονισμού 1134/68, κατά τα οποία η μετατροπή πρέπει να διενεργείται βάσει της ισοτιμίας που ισχύει κατά το χρονικό σημείο πραγματοποιήσεως της συναλλαγής. Η βασική αυτή αρχή τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του κανονισμού 1676/85, με το οποίο αντ' αυτού θεσπίστηκε η διάταξη ότι η μετατροπή πρέπει να πραγματοποιείται κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο επιτυγχάνεται ο σκοπός της οικείας συναλλαγής. Ο κανόνας αυτός διατηρήθηκε με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3813/92. Επομένως, βάσει αυτών των δεδομένων επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτιολογία που παρατίθεται στην έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού ισοτιμιών είναι ορθή και επαρκής ως αιτιολόγηση της θεσπίσεως νέων κανόνων για τη γεωργική ισοτιμία.

51. Στην έβδομη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού ισοτιμιών εκτίθεται ότι πρέπει να επιλεγεί η 1η Ιουλίου 1993 ως ημερομηνία του γενεσιουργού αιτίου για την πριμοδότηση για τον καπνό παλαιοτέρων συγκομιδών από αυτή του 1993, ο οποίος εξέρχεται από τον έλεγχο από την ημερομηνία αυτή, προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις της αγοράς σε σχέση με τον καπνό της συγκομιδής 1993.

52. Το άρθρο 5 του κανονισμού ισοτιμιών έχει, κατά το γράμμα του, εφαρμογή στον καπνό παλαιοτέρων συγκομιδών από αυτή του 1993 ο οποίος εξέρχεται από τον έλεγχο την 1η Ιουλίου 1993 ή μεταγενέστερα. Ορθώς επιλέχθηκε η ημερομηνία αυτή, επειδή το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εκτελεστικού κανονισμού εκτοπίζεται με τον κανονισμό 1068/93 ακριβώς την 1η Ιουλίου 1993. Η επιλογή εφεξής της 1ης Ιουλίου 1993 ως ημερομηνίας για την ισοτιμία είναι, κατά τη γνώμη μου, συνεπής.

Η διαδικασία στο επίπεδο της επιτροπής διαχειρίσεως

53. Η επιτροπή διαχειρίσεως για τον ακατέργαστο καπνό ενέκρινε στις 11 Ιουνίου 1993, με αντίθετη ψήφο της Ελλάδας και της Ιταλίας, πρόταση για την έκδοση του κανονισμού ισοτιμιών. Η Επιτροπή θα μπορούσε αμέσως κατόπιν να θεσπίσει τον κανονισμό ισοτιμιών και να τον δημοσιεύσει στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* πριν από την 1η Ιουλίου 1993, η οποία ορίζεται ως ημερομηνία ενάρξεως εφαρμογής του κανονισμού. Εντούτοις, ο κανονισμός ισοτιμιών θεσπίστηκε μόλις στις 17 Δεκεμβρίου 1993 και δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 18 Δεκεμβρίου 1993.

54. Η Επιτροπή διευκρίνισε ότι ένα μέλος της ζήτησε να γίνει συμπληρωματική εξέταση, κατόπιν δε αυτού ο αρμόδιος για τη γεωργία επίτροπος ζήτησε από την αρμόδια υπηρεσία να προσπαθήσει να βρει μια λύση που να ήταν η πλέον αποδεκτή για την Ελλάδα και την Ιταλία. Στη συνέχεια, στις 10 Σεπτεμβρίου 1993, υποβλήθηκε στην επιτροπή διαχειρίσεως για τον καπνό μια πρόταση κατά την οποία το άρθρο 6, παράγραφος 1, του εκτελεστικού κανονισμού διατηρούνταν μέχρι την 1η Ιουλίου 1994 όσον αφορά καπνό συγκομιδής 1992. Η ελληνική αντιπροσωπεία δεν ήταν εντούτοις σε θέση να δεχθεί την προτεινόμενη ημερομηνία λήξεως. Σε μια νέα συνεδρίαση της 13ης Οκτωβρίου 1993, η ελληνική αντιπροσωπεία ανακοίνωσε ότι δεν ήταν σε θέση να εκφράσει άποψη επί της νέας προτάσεως, οπότε η Επιτροπή απέσυρε τη νέα πρόταση. Κατόπιν τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να θεσπίσει τον κανονισμό ισοτιμιών όπως είχε όταν δόθηκε η αναγκαία σύμφωνη γνώμη της διαχειριστικής επιτροπής για τον ακατέργαστο καπνό στις 11 Ιουνίου 1993.

55. Πρέπει να παρατηρήσω ότι τα προσκομισθέντα κατά τη διαδικασία πρακτικά των συνεδριάσεων της επιτροπής διαχειρίσεως για τον ακατέργαστο καπνό κατά την περίοδο μεταξύ 11ης Ιουνίου 1993 και 3ης Δεκεμβρίου 1993 δεν περιέχουν ένδειξη περί του ότι η Επιτροπή απέσυρε την πρόταση η οποία εγκρίθηκε στις 11 Ιουνίου 1993 ή κατ' άλλο τρόπο παραιτήθηκε από τη θέσπιση του κανονισμού ισοτιμιών με τη μορφή που είχε σ' αυτή την πρόταση.

56. Το ότι η Επιτροπή καταβάλλει περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου να επιτευχθεί η σύμφωνη γνώμη της Ελλάδας και της Ιταλίας, προτείνοντας τροποποιήσεις στην εγκεκριμένη πρόταση, δεν συνεπάγεται, κατά τη γνώμη μου, ότι η Επιτροπή αφίσταται από τη θέσπιση του κανονισμού ισοτιμιών με τη μορφή που είχε στην εγκεκριμένη πρόταση.

57. Η διατύπωση των επιμέρους άρθρων του κανονισμού ισοτιμιών αντιστοιχεί πλήρως προς την πρόταση που εγκρίθηκε από την επιτροπή διαχειρίσεως για τον ακατέργαστο καπνό στις 11 Ιουνίου 1993. Στην έβδομη αιτιολογική σκέψη, εντούτοις, η Επιτροπή προσέθεσε εκ των υστέρων τις δύο αιτιολογικές σκέψεις που εξετάσθηκαν ανωτέρω [18]. Οι αιτιολογικές αυτές σκέψεις υπέχουν τη θέση δηλώσεως στην εγκεκριμένη πρόταση με την οποία απλώς διευκρινίζεται ότι η 1η Ιουλίου 1993 πρέπει να επιλεγεί ως η ημερομηνία του γενεσιουργού αιτίου για την τιμή μετατροπής ως προς τον καπνό παλαιοτέρων συγκομιδών από αυτή του 1993 ο οποίος εξέρχεται από τον έλεγχο από την ημερομηνία αυτή.

18 — Οι αιτιολογικές αυτές σκέψεις ενσωματώθηκαν στην πρόταση που είχε υποβληθεί στην επιτροπή διαχειρίσεως για τον ακατέργαστο καπνό στις 10 Σεπτεμβρίου 1993.

58. Η εν λόγω δήλωση δεν αποτελεί, κατά τη γνώμη μου, αιτιολόγηση, αλλά απλώς επανάληψη του περιεχομένου του άρθρου 5 του κανονισμού ισοτιμιών και, επομένως, ουδόλως επηρεάζεται η ύπαρξη αιτιολογίας από τη μη λήψη υπόψη της δηλώσεως αυτής. Η τροποποίηση πρέπει να θεωρηθεί ότι ενέχει απλώς χαρακτήρα διατυπώσεως.

59. Βάσει αυτών των δεδομένων, το γεγονός ότι στην επιτροπή διαχειρίσεως για τον ακατέργαστο καπνό δεν υποβλήθηκε η τροποποιημένη διατύπωση της έβδομης αιτιολογικής σκέψης του κανονισμού ισοτιμιών δεν παρέχει, κατά τη γνώμη μου, επαρκές έρεισμα για να κηρυχθεί ανίσχυρος ο κανονισμός ισοτιμιών.

60. Η καθυστέρηση στη θέσπιση του κανονισμού ισοτιμιών επέφερε, όπως εκτέθηκε, την αναδρομικότητα, καθόσον ο κανονισμός ισοτιμιών ορίζει ότι έπρεπε να εφαρμοστεί από την 1η Ιουλίου 1993. Στην επιτροπή διαχειρίσεως δεν υποβλήθηκε εκ νέου πρόταση για τη θέσπιση του κανονισμού ισοτιμιών προκειμένου να λάβει θέση επί του ζητήματος της αναδρομικότητας.

61. Κατά τη γνώμη μου η αναδρομικότητα είναι καθαρά τυπικού χαρακτήρα και, όπως τονίστηκε ανωτέρω στο σημείο 28, προς όφελος των επιχειρήσεων μεταποιήσεως σε χώρες με ασθενές νόμισμα. Ενόψει αυτού, το γεγονός ότι δεν υποβλήθηκε εκ νέου στην επιτροπή διαχειρίσεως για τον ακατέργαστο καπνό πρόταση για την έκδοση του κανονισμού ισοτιμιών δεν παρέχει, κατά τη γνώμη μου, επαρκές έρεισμα για να κηρυχθεί ανίσχυρος ο κανονισμός ισοτιμιών.

Πρόταση

62. Βάσει των ανωτέρω προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα ερωτήματα που υπέβαλε το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών ως εξής:

«Από την εξέταση του κανονισμού (ΕΚ) 3477/93 της Επιτροπής, της 17ης Δεκεμβρίου 1993, για τις γεωργικές ισοτιμίες που θα εφαρμοστούν στον τομέα του καπνού, δεν προέκυψε, υπό το φως της αποφάσεως περί παραπομπής και των όσων προέκυψαν κατά τη διαδικασία, κανένα στοιχείο που να επηρεάζει το κύρος του κανονισμού.»